

נהמרת ויצהק

בסייעתא דשמיא | וירא תשפ"ב | גליון מס' 114

פרפראות

וסעדו לבכם, (י"ח ה').

הא דכתיב לבכם ולא כתיב לבבכם, עיין רש"י שפירש, וזה לשונו, אמר רבי חמא, לבבכם אין כתיב כאן, אלא לבכם, מגיד שאין יצר הרע שולט במלאכים, ע"כ.

ולכאורה דבר זה, שאין יצר הרע למלאכים, צריך ביאור, דהנה עיין לקמן בפרשה שהמלאך שהציל את לוט אמר (י"ט כ"ב), **כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה**, ופירש רש"י וזה לשונו, **כי לא אוכל לעשות**, זה עונשן של מלאכים, על שאמרו **כי משחיתים אנחנו**, ותלו הדבר בעצמן, לפיכך לא זזו משם עד שהוזקקו לומר שאין הדבר ברשותן, ע"כ, ומבואר שמה שאמרו **כי משחיתים אנחנו**, היה עבירה שהרי קיבלו עליה עונש.

והנה אם אין להם יצר הרע, איך שייך בכלל שיעשו דבר שלא כרצוננו יתברך, וכן מה שייך שיענשו על זה, ובהכרח שיש להם בחירה, אך צריך ביאור שהרי אין להם אלא לב אחד.

ואין לומר דכשבים למטה ומתלבשים כבני אדם הרי הם כבני אדם ושייך אצלם יצר הרע, דהא גם אצל אברהם באו בדמות אנשים (ערביים), ודייקא שם כתיב **וסעדו לבכם** ולא לבבכם.

ונראה לבאר על פי הא דאיתא בברכות (ס"א.), אמר רב יצר הרע דומה לזבוב, ויושב בין שני מפתחי הלב, שנאמר (קהלת י' א'), **זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח** וכו' תנו רבנן שתי כליות יש בו באדם אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה, ומסתברא דטובה לימינו ורעה לשמאלו, דכתיב (שם י' ב'), **לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו**, ע"כ, ונראה דהני שתי מפתחות הלב הם פתוחים כנגד שתי הכליות, פתח אחד לימינו ופתח אחד לשמאלו, והכליה הימנית היינו יצר הטוב, והכליה אשר לשמאלו היינו יצר הרע, וזה הפירוש **לב חכם לימינו** וכו', דאין הפירוש שליבו של החכם נמצא במקום אחר מליבו של הכסיל, דוודאי הלב הוא בצד האמצעי, אלא שהחכם מפנה ליבו לפתח שבימינו ששם היצר טוב, והכסיל מפנה ליבו לפתח שבשמאלו ששם היצר הרע.

והנה מה שאמרו שהיצר הרע דומה לזבוב ויושב בין שני מפתחי הלב, נראה לבאר על פי מה שכתב המסילת ישרים בענין מידת הזריזות, דקודם צריך לבחור בטוב, שהמעשה עצמו יהיה טוב, ועוד כתב שהמעשה הטוב גם כן צריך

ויקח חמאה וחלב וכו' ויתן לפניו וגו'.

הנה פרשה זו, חוץ מזה שמעשה אבות סימן לבנים, (עיין בבא מציעא פ"ו:), גם יליפין ממנה הלכתא רבוותא וכגון שגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה, והטעם בזה שהרי אברהם שמר את כל התורה לפני שניתנה, ומשום הכי דורשים גם כל פעולה שאברהם עשה שהוא על פי הלכה, שחינך לישמעאל במצוות, וכן שהיה אוכל חולין בטהרה וכו', אכן אם כן גם מה שאברהם לקח חמאה וחלב ונתן לפני המלאכים, צריך לומר שהיה על פי הלכה, ואם כן לכאורה יש ללמוד ממנו שחלב מותר באכילה.

א

איתא בבכורות (ו:), וחלב דבהמה טהורה מנלן דשרי, פירוש שהגמרא העלה שם דהוה אמינא דחלב הבא מבהמה חיה (אפילו טהורה), יהא אסור משום יוצא מן הטמא קא משמע לן דשרי, ועל זה מקשה הגמרא מנא לן באמת דשרי, ובגמרא שם שקיל וטרי, ולמסקנא קא יליף לה או מהא דכתיב אצל דוד **ואת עשרת חריצי החלב**, שיש שלח איתו אל שר האלף במלחמה, (ובמלחמה שולחים כדי לאכול, ואם כן מוכח שמותר באכילה), או מדכתיב **ארץ זבת חלב ודבש**, והתורה לא הייתה משבחת לארץ ישראל בדבר שאינו מותר באכילה, או מהא דכתיב **לכו שברו ואכלו** וכו' **יין וחלב**, שהנביא אומר להם שילכו ויקנו חלב לאכילה, הרי שחלב מותר באכילה, ע"כ.

ועיין בשיטה מקובצת שם (אות ב'), וזה לשונו, וחלב בהמה טהורה מנא לן דשרי, ואם תאמר אמאי לא יליפין מדכתיב גבי אברהם **ויקח חמאה וחלב**, ובוודאי לא האכילם איסור, דקיים אברהם כל התורה כולה, ואומר ר"י ז"ל דהוי סבור שהם בני נח ולא נצטוו על כן, כי אין זה משבע מצוות בני נח שקיבלו עליהם, ואף בירושלמי¹ משמע שאכלו בשר וחלב, דקאמר שאמר להם הקב"ה, כשבקשו שתינתן להם התורה, אין אתם ראויים לקבלה, שמיד שתיוק בא מבית הספר מביאים לו חלב ואוכל, מביאים לו בשר ונוטל ידיו, אבל אתם אכלתם בשר וחלב, כדכתיב **ויקח חמאה וחלב**, תוספות חיצוניות, ע"כ.

והנה מבואר מדברי תוספות אלו, שמה שהאכיל אברהם למלאכים היה חלב ממש, דהרי היה כאן איסור בשר בחלב, (ואדרבה דווקא משום הכי קיבלנו את התורה), ומצד שני מבואר שאף אילו היה חלב נאסר לבני ישראל מכל מקום היה מותר לבני נח.

אכן זה צריך ביאור דאם חלב אסור לישראל, טעם האיסור הוא משום שיצא מן הטמא, היינו שיצא מדבר האסור באכילה, ובפשטות האיסור אכילה על בהמה טהורה בחייה הוא איסור אבר מן החי, והרי אבר מן החי אסור גם לבני נח, (ואף למאן דאמר שדם נעכר ונעשה חלב ואם כן האיסור הוא משום דם מן החי, מכל מקום פליגי בה תנאים אי נצטוו בני נח על הדם מן החי, עיין סנהדרין נ"ו.), ואם כן היאך כתבו התוספות שהאכיל אותם דבר שאסור לישראל ומותר לבני נח, אם חלב אסור, הרי זה אסור גם לבני נח.

אכן הא דהוה אמינא שחלב אסור משום יוצא, מצינו בזה כמה טעמים במפרשים.

עיין ש"ך (יורה דעה סימן פ"א ס"ק י"ב), שמבואר מדבריו שאם היה חלב אסור הוא משום איסור אבר מן החי, ולפי זה באמת קשה מה שכתבו התוספות שאברהם נתן להם חלב שמותר לבן נח, הרי אבר מן החי אסור גם לבני נח².

(1) ליתא קמן, אבל נמצא בפסיקתא.

(2) ועי' מהרי"ט אלגאזי מש"כ בזה, ועי' מש"כ הגרש"ק שהביא מרא"ז מרגליות, שאיסור אבר מן החי

עוד רצו לפרש דאיסור חלב, אם היה אסור, אינו משום אבר מן החי, אלא משום שזה בשר מן החי, ובשר מן החי לא נאסר לבני נח, אכן פירוש זה לא ייתכן לפי דעת הרמב"ם (פרק ט' הלכות מלכים הלכה י"ג) שכתב שאיסור בשר מן החי שייך גם לבני נח.

יש שפירשו³, שאף אם חלב יהא אסור אין איסורו משום אבר מן החי, אלא משום שיצא מבהמה שאינו זבוח, ובזה האופן אף אם אסור לישראל משום יוצא מן הטמא, מכל מקום לבני נח יהיה מותר, דהשם טמא כאן זה אינו זבוח, ובן נח אין לו איסור אינו זבוח, אכן עיין בקהילות יעקב שהקשה על זה, דאם האיסור הוא משום שיצא מאינו זבוח, גם לישראל אינו אסור מדין יוצא מן הטמא, שהרי אינו זבוח הוא רק איסור עשה, וכדכתיב **וזבחת**, והרי הוא לאו הבא מכלל עשה, שזה איסור עשה, ובאיסור עשה אין אומרים דין היוצא מן הטמא טמא, ואם כן גם לישראל מותר, ואם כן אין כאן כלל הוה אמינא שחלב אסור, ומה דנה הגמרא שחלב יהא אסור עד שהביאו ראיות מקראי, אלא מוכח מזה ששייך כאן איסור יוצא שאין האיסור משום שאינו זבוח.

יש אומרים⁴, שאם היה חלב אסור, הוא משום יוצא מן הטמא, וכל איסור זה של יוצא אינו נוהג אלא בישראל ולא בבן נח, ואם כן שפיר שייך איסור חלב רק לישראל ולא לבני נח, שאיסורו אינו משום אבר מן החי.

אך עיין במנחת חינוך (מצוה תנ"ב אות ט"ו), שהקשה על פירוש זה לפי הך מאן דאמר דסבירא ליה שבהמה בחייה אינה עומדת לאברים, דאז לא שייך איסור יוצא, שהרי לא יצא מאיסור, היינו דעיין בחולין (ק"ב:), דאיתא שם דאי בהמה בחייה עומדת לאברים, (יש עליו שם אבר מן החי אף כשהוא שלם), אי בלע ציפור חי עובר באיסור אבר מן החי, שהרי עומדת לאברים ויש כאן כמה וכמה אבר מן החי, אבל אי בהמה בחייה אינה עומדת לאברים, אם כן לא שייך כאן איסור אבר מן החי, שהרי אין כאן אברים, עיין שם.

ואם כן כאן נמי לגבי חלב, צריך לומר שתלוי בזה, דאם אינה עומדת לאברים אין כאן אבר מן החי, ואם כן החלב מותר, שהרי החלב מתמצה מן הבהמה, ומילא אם עומדת לאברים יש לו דין יוצא מן הטמא, דשם הטומאה היא אבר מן החי, אבל אם הבהמה אינה עומדת לאברים, הרי על הבהמה כמו שהיא נמצאת אין כאן איסור אבר מן החי, ואם כן גם על החלב היוצא ממנו אין איסור אבר מן החי, שלא יצא מאבר מן החי.

ולכאורה צריך לומר שהאיסור הוא משום יוצא מן אינו זבוח, אכן ביוצא מן אינו זבוח כבר הבאנו לעיל שאין בזה איסור משום יוצא מן הטמא, שהרי אינו זבוח הוא איסור עשה כנזכר, ועי'.

והדרא קושיא לדוכתא מה שכתבו התוספות שיש כאן חלב (לעבור עליו בבשר וחלב), ומכל מקום אף שיהיה אסור לישראל יהא מותר לבני נח, צריך ביאור באיזה אופן איירי, דהא כדי שיהא עליו שם חלב צריך שיצא מן החי, ואם יצא מן החי הוה לה אבר מן החי ושוב אסור לבני נח, וצריך עיון.

ב

והנה מצינו נידון בראשונים, לגבי ביצת עוף טהור, אמאי מותר באכילה, דדעת התוספות (חולין ס"ד. ד"ה שאם), שביצת עוף טהור מותר, ילפינן מהא דכתיב בשילוח הקן **תקח לך**, ודרשינן **לך** ולא לכלבים, דממעטינן מיניה עוף טהור (ציפור)

1) וידוע מה שאומרים בשם המגיד שעל עבירות עדיין יכול לשוב בתשובה, אבל מה יהיה עם המצוות שעשה.

זריזות, איך שיעשה אותו, (ועיין שם פרק ט' בענין מפסידי הזריזות שהם שניים, ודו"ק), ומבואר דהיצר הרע קודם מנסה לפתותו שיעשה רע, שיפנה לפתח שבשמאלו, אך גם אם פונה לפתח שבימינו עדיין מנסה היצר לפתותו ולהשפיע עליו, איך יעשה או לא יעשה המצוה וכו'.

ונראה שזה הפירוש **זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח**, שכתוב כאן שני דברים **יבאיש ויביע**, והחילוק ביניהם הוא **שיבאיש** היינו דבר שהוא רע מעיקרא משאין כן **יביע** היינו דבר טוב שהתקלקל, והשתא פירוש הפסוק הוא, שהיצר (הדומה לזבוב), **יבאיש** לאדם שיעשה מעשה רע שילך אחר היצר הרע, וכן **יביע שמן רוקח**, שהזבוב הנזכר גם מנסה לקלקל מעשה טוב, וכמו **שמן רוקח** שהוא בעצם דבר טוב רק עלול להתקלקל, והיינו **יביע** שמעלה אבעבועות, גם הזבוב מנסה לקלקל אף כשעושה מעשה טוב, שהמעשה לא יהיה באופן הרצוי, ודו"ק.

ולפי זה יוצא שמי שאין לו שני לבבות, שהם שני יצרים, ואף אם יש לו רק לב אחד, ומפתח אחד לימינו, מכל מקום **הזבובי מות** עומדים שם הכן להכשילו בעשיית המצוה, כדי גם לקלקל את המעשה הטוב שהוא עושה¹.

ונראה שדבר זה שייך גם במלאכים אף שאין להם אלא לב אחד, ואין להם יצר הרע, מכל מקום גם בלב אחד נמצא **הזבוב** שמנסה לפתותו לא לעשות כראוי, (ועל כל פנים כשהמלאך נמצא בדמות אדם בזה העולם).

והשתא מובן שפיר איך שייך שהמלאכים יאמרו **כי משחיתים אנחנו** אף שאין להם אלא לב אחד, שהיה להם יכולת שהמעשה הטוב שלהם יהיה חסר, וממילא כשקלקלו יצטרכו לקבל עונש על זה, עד שאמר **כי לא אוכל וכו'**, כדי לתקן המעשה טוב שקלקל, ודו"ק.

ואפשר גם לדייק כן בדברי רש"י במה שכתב מגיד שאין יצר הרע שולט במלאכים, דלא כתב שאין שם יצר הרע כלל, אלא רק שאין הוא שולט בהם, והיינו אף שאין לו אלא לב אחד עם כל זה עדיין שייך יצר הרע, ודו"ק².

***

1) וידוע מה שאומרים בשם המגיד שעל עבירות עדיין יכול לשוב בתשובה, אבל מה יהיה עם המצוות שעשה.

2) ואפשר שזה כעין מצבו של אדם הראשון לפני החטא, ועי' נפח"ח ש"א פ"ו, ובהג"ה שם, ודו"ק.

ועי' ילקו"ש שמואל א' על **לבה**, אין להם אלא לב אחד, ועי' זית רענן שם, אמאי נשים פטורות ממ"ע שהז"ג וכו'.

2) עי' נוב"י יו"ד תנינא סי' ל"ו.
3) עי' כו"פ סוף סי' פ"א.

ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם וגו', (כ"ב א').

אחר הדברים האלה, פירש רש"י **שדברים** מלשון דיבור, שאחר שהיו דיבורים מסוימים, אז **אלקים נסה את אברהם**, ומשמע שהדיבורים גרמו לכך שיהיה הנסיון לאברהם.

והנה איזה דיבורים היו שם הביא רש"י שתי דעות, או שהיו דבריו של השטן שהיה מקטרג ואומר, מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר וכו' אמר לו (הקב"ה), כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו הייתי אומר לו זבח אותו לפני, לא היה מעכב, ועוד הביא יש אומרים אחר דבריו של ישמעאל, שהיה מתפאר על יצחק שמל בן שלושה עשר שנה ולא מיחה, אמר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני, אילו אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני, לא הייתי מעכב, ע"כ.

ולכאורה צריך ביאור איזה נתינת טעם הוא שמשום דבריו של שטן או של ישמעאל, משום הכי נסה אלקים את אברהם, איזה שייכות היה לדיבורים אלו של השטן או של ישמעאל לגוף הנסיון.

והנה כלפי דבריו של שטן אפשר לומר, שהשטן בא בטענה שאברהם לא הקריב שום דבר מסעודתו להקב"ה, ועל זה ענה לו שכלום לא עשה אלא בשביל בנו וכו', ולכאורה צריך ביאור איזה תשובה היא זו, הא סוף סוף לא הקריב שום קרבן לה', אלא בהכרח צריך לומר שהשיבו שמכיון אם יאמר לאברהם לזבוח את בנו הרי הוא מוכן לשחטו, אם כן כל מה שעושה לבנו, אינו בעצם בשביל בנו אלא בשביל הקב"ה, דהרי בנו מוכן להקב"ה, וכל מה שעושה לבנו בעצם עושה להקב"ה, אם כן אין כאן מקום לשום קרבן, דהכל הוא לכבודו יתברך.

והנה השתא שייך שפיר לומר דמשום טענה זו **אלקים נסה את אברהם**, כדי לחזק הטענה ולהוכיח שבאמת כל מה שאברהם עשה בשביל בנו אינו אלא לכבודו יתברך, וממילא על ידי זה להפריך טענת השטן שהיה עליו להקריב קרבנות בסעודתו.

אכן עדיין צריך ביאור לפי היש מפרשים **שאחר הדברים** הם דבריו של ישמעאל, אמאי משום דבריו של ישמעאל ויצחק, נסה אלקים את אברהם, שינסה ליצחק או לישמעאל ואמאי דווקא לאברהם.

רובץ על ביצי עוף טמא, שאין שם מצות שילוח, דכיון שאי אפשר לקיים **והבנים תקח לך** - להנאתך, שביצי עוף טמא אסורים באכילה, גם אין מצות של **שלה תשלה את האם**, הרי מוכח שביצת עוף טהור מותר, מכיון שצריך אפשרות לקיים **תקח לך** שיהיו מותרים באכילה, (דאי לאו הכי אי אפשר לדרוש למעט רובץ על ביצים טמאים משילוח), עיין שם. אכן דעת הבה"ג, הובא ברמב"ן (הלכות בכורות פרק א' אות ג', וכן בחולין ס"ד:), שביצת עוף טהור מותר באכילה מדגלי רחמנא גבי טמאה דאסירא, דילפינן **מבת היענה**, (עיין בחולין ס"ד:), אמר חזקיה מנין לביצת טמאה שהיא אסורה מן התורה, שנאמר **ואת בת היענה**, וכי בת יש לה ליענה, אלא איזו זו ביצה טמאה, (ע"כ), מוכח שרק ביצת טמאה אסירא, אבל ביצת טהורה שריא, עיין שם.

ובביאור פלוגתתם נראה, דהנה עיין ברמב"ן (שם), שהביא יש אומרים שהטעם שביצת טהורה מותרת היא, דאם נאמר שביצת טהורה אסורה, אם כן גם כל העוף היוצא ממנה נמי יהא אסור, משום דאותו עוף הנולד ממנה הוה יוצא מן הטמא, שיצא מביצה האסורה, ואם כן הוה נמי טמא.

והנה עיין מה שהקשה באבי עזרי (פרק ג' מהלכות מאכלות אסורות), על עצם דברי היש אומרים (אף אם נאמר שנחשב יוצא מן הטמא), דאין זה ראייה שמשום שהביצה אסורה שגם העוף היוצא ממנה יהיה אסור, דהא הטעם שהביצה אסורה היא משום שזה אבר מן החי, ובזה העוף היוצא ממנו אם יהא אסור משום היוצא מן הטמא, הרי איסורו יהיה משום אבר מן החי, אך זה קשה דהרי יכול לשחוט את העוף הנולד וכבר לא יהיה איסור אבר מן החי, ואין הכי נמי שהביצה עצמה אי אפשר לשחטה, וממילא היא אסורה, דנשאר אבר מן החי, אבל היוצא ממנו אף שיהא אסור אבל אין האיסור שם אלא כל זמן שלא נשחט, וכשנשחט תו ליכא איסור אבר מן החי, ואם כן איזה ראייה היא שביצת עוף טהור מותרת, משום שהעוף היוצא ממנה מותר, עיין שם.

והנה הנראה לבאר בזה, הוא על פי מה שכתב בחידושי הגר"ח על הרמב"ם (הלכות מאכלות אסורות פרק ג'), דבאיסור יוצא ישנו שני איסורים, חדא שזה יוצא מן האיסור, ויש שם 'אביו' עליו, וממילא שייך שם איסור של 'אביו', עיין שם, ועוד יש איסור יוצא מצד עצמו, שהוא יוצא מן הטמא, ואינו תלוי בדיני 'אביו', והוא אסור משום שם יוצא, עיין שם.

והנה מצינו מחלוקת תוספות והרמב"ן האם לוקים על איסור יוצא, דתוספות (חולין ס"ד. ד"ה שאם), כתבו שמי שאכל ביצת טמא חייב מלקות, ומבואר שלא רק שיוצא מן הטמא טמא, אלא גם לוקים עליו כמו על הטמא עצמו.

אכן עיין ברמב"ם (פרק ג' מהלכות מאכלות אסורות הלכה ו'), וזה לשונו, אף על פי שחלב בהמה טמאה וביצי עוף טמא אסורין מן התורה אין לוקין עליהם שנאמר **מבשרם לא תאכלו**, על הבשר הוא לוקה ואינו לוקה על הביצה ועל החלב וכו', ע"כ, וכן הוא דעת הרמב"ן שאין לוקים על היוצא מן הטמא.

ונראה דפליגי בזה האם יש עליו את שם 'אביו' לגמרי או לא, דדעת התוספות שיש עליו שם אביו, ומשום הכי שייך ביה מלקות, דיש עליו אותו שם טמא כמו ממה שיצא ממנו, ואם על 'אביו' לוקה אז גם על היוצא ממנו לוקים.

אבל בדעת הרמב"ן יש לומר, דסבירא ליה שיש כאן שם חדש של איסור יוצא, ואינו תלוי ב'אביו', ואם כן לא שייך שיהיו לוקים עליו שבאיסור יוצא אין שום לאו בפני עצמו, ועי'.

והשתא נראה דיש ליישב קושית האבי עזרי על היש אומרים הנזכר ברמב"ן, דאין הכי נמי אם היה איסור יוצא משום שיש עליו שם 'אביו' והוא אבר מן החי, אם כן שפיר אפשר לשוחטו ותו אין כאן שם אבר מן החי, אכן אם נאמר שיש כאן שם חדש של איסור יוצא, ועצם הדבר שהוא יוצא משום הכי הוא אסור, אם כן לא יועיל כאן שום שחיטה, שהרי הוא יוצא בעצם, ואיסור זה אי אפשר שיפקע על ידי שחיטה, ודו"ק⁵,

(5) ובעצם נראה שגם הרמב"ן מודה לסברא זו כנ"ל, דרק משום דכל כמה דלא מסרח וכו', אין כאן יוצא.

ובזה נראה לבאר פלוגת התוספות והרמב"ן דתלוי בזה, דדעת הרמב"ן כנזכר דסבירא ליה שאין יוצא אסור מצד שם 'אביו', אלא עצם הדבר שזה יוצא מן הטמא, והחפצא של יוצא הוא שם חדש של איסור, ואם כן גם גלי רחמנא דשם יוצא אינו אלא בעוף טמא (כמו היענה), רק בכגון זה יש שם יוצא, ולא בעוף טהור, ועי'.

אכן בדעת התוספות יש לומר דסבירא להו שאיסור יוצא זה אותו איסור שיש ל'אביו', ואם כן שפיר היה אפשר לומר דגם ביצת עוף טהור תהא אסורה, אף שלא מצינו איסור יוצא אלא בעוף טמא, מכיון שיש כאן גילוי ששם 'האב' הוא גם על היוצא, ואם 'אביו' נאסר אף בעוף טהור הרי הוא אסור, ואם 'אביו' אבר מן החי הרי גם הוא אבר מן החי, שאותו דין שיש על 'אביו' יש גם עליו, ואין סברא לומר שרק ביצת טמאה יהיה עליה שם 'אביו' שהוא הדין בכל האיסורים, ומשום הכי צריך לילף מלך ולא לכלביך שבביצת עוף טהור מותרת, ובביצת עוף טהור ליתא להך דין ששם 'אביו' עליו, ודו"ק.

ג

והשתא נראה לבאר (גם לפי המאן דאמר דבהמה בחייה אינה עומדת לאברים), אמאי לא ילפינן מאברהם שחלב מותר באכילה, שאף שמוכח שמותר לבני נח, (וכמו שכתוב שנתן להם חמאה וחלב), אפשר דמכל מקום לישראל אסור, דישי לומר כמו שמבואר בפלתי (סי' פ"א ז'), שאין איסורו משום אבר מן החי, (שבאמת אסור לבני נח), אלא משום יוצא מן הטמא טמא, והיינו כמו שביארנו הך צד, דאיסור יוצא הוא שם בפני עצמו, ולא משום ששם 'אביו' עליו".

ואף לפי מה שהקשה במנחת חינוך, דלמאן דאמר שבהמה בחייה אינה עומדת לאברים אם כן אין כאן איסור אבר מן החי על החלב, דאין כאן אבר מסוים, ואין כאן דין יוצא מן הטמא, מכל מקום יש לומר דעדיין נחשב יוצא מן הטמא, דסוף סוף הרי הבהמה בחייה אסורה באכילה משום אבר מן החי, והנה אם היה שם יוצא אסור משום דעדיין שם 'אביו' עליו, אין הכי נמי שאין כאן שם 'אביו' על החלב, שהרי מתמצה מכל הבהמה, אכן מכיון שנאמר שאיסור יוצא הוא משום שם יוצא, שזה איסור חדש של יוצא, אם כן אין צריך שיהא עליו איסור מסוים של אבר מן החי, דהעיקר הוא שיצא מבהמה אסורה, והיוצא מן האיסור יש בו איסור, ודו"ק.

ואם כן יש לומר שאף אם חלב היה אסור לשתות, משום יוצא מן דבר שיש בו איסור אבר מן החי, מכל מקום שם אבר מן החי אין עליו עצמו, דהרי האיסור הוא יוצא, והרי הוא יוצא מן הטמא, ואם כן מכיון שאינו בעצם אבר מן החי, שפיר מותר לבני נח, וממילא אין ראייה שחלב מותר לישראל ממה שאברהם נתן לפני המלאכים, שחשבם לבני נח, ולהם באמת מותר, ודו"ק.

6 ולהנך דס"ל דאיסור יוצא הוא משום שם 'אביו' עליו, אפ"ל דס"ל שבשר מן החי לא נאסר לבי"נ, ועי'.

אכן נראה שטענת ישמעאל היה מבוסס על שמל עצמו ולא מיחה, והיינו שאברהם אמר לו שיש ציווי מהקב"ה למול עצמו, ומיד מל עצמו בן שלושה עשר ולא מיחה, אם כן צריך לומר שגם תשובתו של יצחק היה שאם אביו יאמר לו בשם הקב"ה שצריך לזבוח עצמו לפניו גם הוא לא היה מעכב ולא היה מוחה, ואם כן על כרחך שהציווי היה צריך לבוא דרך אביו ומשום הכי יש לומר שאחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם, ודו"ק.

***

ויהי אחרי הדברים האלה ויגד לאברהם לאמר וגו', (כ"ב כ').

אחרי הדברים, פירש רש"י אחר הרהורי דברים שהיו לו לאברהם על ידי העקידה, ו**דברים** פירוש הרהורי דברים, שבשבו של אברהם מהר המוריה, היה אברהם מהרהר ואומר אילו היה בני שחוט כבר היה הולך בלא בנים, היה לי להשיאו אשה מבנות ענר אשכול וממרא, בשרו הקב"ה שנולדה רבקה בת זוגו, ע"כ.

והנה לעיל כתיב **אחר הדברים** ופירש רש"י לשון דיבור, (אף שאין הדיבור מפורש בפרשה), וכאן פירש **דברים** הרהורי דברים, ולא דיבור ממש, ומאי שנא, וכן הקשה במזרחי (הובא בשפתי חכמים).

והנה עיין עוד במזרחי שהקשה דכתיב **אחרי הדברים**, ו**אחרי** הוא לשון מופלג, (עיין רש"י לעיל פרשת לך לך, ט"ו א'), וכאן לכאורה לא היה מופלג אלא סמוך, (ועיין שם שכתב שלא היה תיכף).

ונראה שחדא מתרצה בחברתה, שמה שאמרו **שאחרי** פירושו מופלג, היינו שמה שאומר עכשיו היה רחוק ומובדל ממה שסיפר לפני זה, והנה דבר מובדל יתכן שיהיה בשני אופנים, או שיהא מרווח של זמן שמבדיל ביניהם, ועוד ייתכן שיהא מרווח של מקום³, שנמצא בעולם אחר, ובזה הוא מובדל ממנו במציאות, והנה כל דבר שהוא במחשבה בעצם הוא מובדל ומופרש ממציאות של זה העולם, (שעדיין לא התפשט בזה העולם⁴), ודו"ק.

ואם כן יש לומר שבהכרח צריך לפרש, שה**דברים** שכתוב כאן לא קאי על דברים ממש אלא על הרהורי דברים, מכיון דכתיב **אחרי** ופירושו שהיה מופלג מן העקידה, ולכאורה לא היה מופלג בזמן, שהרי מיד נתבשר שנולדה רבקה, ומוכרחים לומר שהיה מובדל ומופלג שלא היה בזה העולם, והיינו שעדין היה רק בבחינת הרהורי דברים, (שנגרמו מחמת העקידה), שזה נחשב מובדל ומופרש, וזה מה שפירש רש"י **אחרי** הרהורי דברים שהיה לו לאברהם, ודו"ק.

3 ועיין רש"י ריש פר' ראה.

4 עי' רשב"א ברכות (ט"ו.), ד"ה ור' יוסי.